

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 2 lipca 2026 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Dyrektywa 93/13/EWG –
Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 – Nieuczciwe warunki zawarte w umowach
konsumenckich – Skutki stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku –
Unieważnienie umowy – Powództwo o zwrot wniesione przez przedsiębiorcę –
Termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy – Rozpoczęcie biegu terminu –
Zasada równoważności – Zasada skuteczności – Zasada pewności prawa – Zasada
proporcjonalności – Prawo do skutecznej ochrony sądowej – Bezpodstawne
wzbogacenie

W sprawach połączonych C-261/25 [Ścierbek]ⁱ i C-262/25 [Drózdzik]ⁱ

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE,
orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Sąd Okręgowy w Warszawie
(Polska) postanowieniami, odpowiednio, z dnia 7 i 3 kwietnia 2025 r., które
wpłynęły do Trybunału w dniu 7 kwietnia 2025 r., w postępowaniu:

Bank BPH S.A.

przeciwko

AS,

NS (C-261/25),

oraz

Raiffeisen Bank International AG

przeciwko

* Język postępowania: polski.

ⁱ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa. Nie odpowiada ona rzeczywistej nazwie ani rzeczywistemu nazwisku żadnej ze stron postępowania.

MZ (C-262/25),

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: M. Condinanzi, prezes izby, R. Frendo (sprawozdawczyni)
i A. Kornezov, sędziowie,

rzecznik generalny: R. Norkus,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Bank BPH S.A. – A. Cudna-Wagner, radca prawny, oraz B. Miąskiewicz, adwokat,
- w imieniu Raiffeisen Bank International AG – M. Bakula, radca prawny, oraz Ł. Hejmej, adwokat,
- w imieniu AS i NS – M. Korpalski, radca prawny,
- w imieniu MZ – W. Budzewski oraz M. Chęcińska, adwokaci,
- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna oraz D. Lutostańska, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – M. Brauhoff oraz P. Kienapfel, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29), art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaney dalej „Kartą”), zasad skuteczności, równoważności, proporcjonalności, pewności prawa oraz prawa do sądu.
- 2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów między bankami a konsumentami, a mianowicie, w sprawie C-261/25 – między Bankiem BPH S.A. a AS i NS, a w sprawie C-262/25 – między Raiffeisen Bank International AG (zwanym dalej

„Raiffeisen Bankiem”) a MZ, w przedmiocie zwrotu świadczeń nienależnie spełnionych przez te banki na rzecz tych konsumentów z tytułu umów kredytu hipotecznego, których nieważność ustalono ze względu na zawarte w nich nieuczciwe warunki.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stanowi:

„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.

4 Artykuł 7 ust. 1 tej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami”.

Prawo polskie

Kodeks cywilny

5 Zgodnie z art. 118 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r., nr 16, poz. 93), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanej dalej „kodeksem cywilnym”):

„Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata”.

6 Artykuł 405 kodeksu cywilnego stanowi:

„Kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości”.

7 Artykuł 410 §§ 1 i 2 kodeksu cywilnego brzmi następująco:

„1. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego.

2. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia”.

Kodeks postępowania cywilnego

- 8 Artykuł 203 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r., nr 43, poz. 296), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwaney dalej „kodeksem postępowania cywilnego”), przewiduje:

„Sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa”.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

Sprawa C-261/25

- 9 W dniu 12 maja 2008 r. AS i NS zawarli z GE Money Bank S.A., poprzednikiem prawnym Banku BPH, umowę kredytu hipotecznego na okres 360 miesięcy, indeksowanego kursem franka szwajcarskiego (CHF), na podstawie której otrzymali kwotę 460 000 PLN (ok. 109 000 EUR).
- 10 W dniu 27 sierpnia 2019 r. AS i NS skierowali do Banku BPH reklamację, w której podnieśli, że niektóre warunki tej umowy są nieuczciwe. W tym względzie wyjaśnili oni, że brzmienie tych warunków umownych jest identyczne z brzmieniem klauzul wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Polska) (zwanego dalej „rejestrem klauzul niedozwolonych”).
- 11 W dniu 16 września 2019 r. konsumenci wnieśli do Sądu Okręgowego w Warszawie (Polska) powództwo przeciwko Bankowi BPH w celu uzyskania ustalenia nieważności wspomnianej umowy i zwrotu kwot zapłaconych w jej wykonaniu wraz z odsetkami za opóźnienie, które to roszczenia zostały uwzględnione wyrokiem z dnia 30 października 2023 r.
- 12 W dniu 1 grudnia 2022 r. Bank BPH wytoczył przed Sądem Okręgowym w Warszawie, który jest sądem odsyłającym, powództwo przeciwko AS i NS, domagając się zasądzenia od nich, ze względu na nieważność tej samej umowy,

zapłaty na jego rzecz, tytułem zwrotu kapitału udostępnionego im kredytu, kwoty 460 000 PLN (ok. 109 000 EUR), powiększonej o odsetki za opóźnienie.

- 13 W odpowiedzi na to powództwo Banku BPH AS i NS powołali się na przedawnienie dochodzonej przez niego wierzytelności. Podnieśli oni, że trzyletni termin przedawnienia wynikający z art. 118 kodeksu cywilnego powinien być liczony od dnia 21 maja 2008 r., czyli od daty, w której otrzymali oni pożyczony kapitał na podstawie umowy zawartej z tym bankiem, lub, ewentualnie, od dnia 16 kwietnia 2014 r., czyli od daty, w której warunki o identycznym brzmieniu jak warunki zawarte w tej umowie zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych.
- 14 Sąd odsyłający wskazuje, że nieważność umowy zawartej przez AS i NS z Bankiem BPH skutkuje tym, że każda ze stron powinna zwrócić drugiej stronie wszystkie świadczenia wykonane na podstawie tej umowy zgodnie z art. 405 kodeksu cywilnego w związku z jego art. 410 § 1.
- 15 Zdaniem tego sądu istnienie utrzymywanego przez Bank BPH roszczenia odpowiadającego kwocie pożyczonego kapitału powiększonego o ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia wezwania do dnia zapłaty nie budzi żadnych wątpliwości.
- 16 Sąd ten zauważa jednak, że gdyby roszczenie Banku BPH zostało uznane za przedawnione, musiałby on oddalić jego żądania.
- 17 Sąd odsyłający podkreśla, że ustalenie początku biegu terminu przedawnienia mającego zastosowanie do roszczenia przedsiębiorców ma zatem decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym.
- 18 W tym względzie sąd ten uważa, że z wyroku z dnia 14 grudnia 2023 r., [Getin Noble Bank \(Termin przedawnienia roszczeń restytucyjnych\)](#) (C-28/22, EU:C:2023:992, pkt 69–75), wynika, iż dyrektywa 93/13 stoi na przeszkodzie temu, by termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy z tytułu zwrotu nienależnego świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy rozpoczynał bieg w dniu, w którym wyrok stwierdzający nieważność tej umowy staje się prawomocny. Wywodzi on z tego, że w celu zastosowania się do tej dyrektywy konieczne jest przyjęcie wcześniejszej daty.
- 19 W tym celu wspomniany sąd przywołuje trzy możliwości, a mianowicie przede wszystkim datę udostępnienia przez przedsiębiorcę pożyczonego kapitału, następnie datę wpisu do rejestru warunków niedozwolonych warunków odpowiadających warunkom, z których wynika nieważność umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, lub wreszcie datę, w której konsument zakwestionował po raz pierwszy wobec przedsiębiorcy wiążący charakter jednego lub kilku warunków zawartych w tej umowie.
- 20 W pierwszej kolejności, co się tyczy daty udostępnienia pożyczonego kapitału, sąd odsyłający wyjaśnia, że prawdą jest, iż polskie orzecznictwo dotyczące

roszczeń o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych w wykonaniu umów przyjmuje, że termin przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia w większości przypadków rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie zostało spełnione.

- 21 Jednakże takie rozwiązanie nie byłoby właściwe w odniesieniu do roszczeń o zwrot nienależnych świadczeń wykonanych na podstawie umów uznanych za nieważne ze względu na to, że zawierały one nieuczciwe warunki. W szczególności w przypadku umowy kredytu hipotecznego przedsiębiorca nie ma powodu, by wątpić w jej ważność, dopóki kredytobiorca spłaca raty, co może trwać wiele lat.
- 22 Ponadto, wskazując, że roszczenie przedsiębiorcy mogłoby w ten sposób ulec przedawnieniu, nawet zanim mógłby on uświadomić sobie, że mu ono przysługuje, sąd ten wyraża wątpliwości, czy pierwsza rozważana możliwość jest zgodna z prawem do skutecznej ochrony sądowej zagwarantowanym w art. 47 Karty, a także z zasadą proporcjonalności.
- 23 W drugiej kolejności sąd odsyłający wyjaśnia, że rozwiązanie polegające na przyjęciu za początek biegu terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy daty wpisu rozpatrywanych nieuczciwych warunków do rejestru klauzul niedozwolonych mogłoby opierać się w szczególności na wyroku z dnia 18 stycznia 2024 r., [Getin Noble Bank i in. \(Kontrola z urzędu nieuczciwego charakteru warunków\)](#) (C-531/22, EU:C:2024:58, pkt 78), z którego wynika, że taki wpis skutkuje tym, iż warunki te można uznać za nieuczciwe w każdym postępowaniu z udziałem konsumenta.
- 24 Niemniej jednak wpis ten nie oznacza automatycznie, że umowa zawierająca wspomniane warunki jest nieważna w całości. Sąd powinien bowiem ustalić nieważność tej umowy ze względu na to, że nie może ona dalej obowiązywać bez tych samych warunków.
- 25 W trzeciej kolejności sąd odsyłający uważa, że rozwiązanie polegające na przyjęciu za początek biegu terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy daty, w której konsument po raz pierwszy zakwestionował wobec tego przedsiębiorcy wiążący charakter jednego z warunków zawartych w zawartej przez nich umowie, stanowi słuszne rozwiązanie.
- 26 W tym względzie sąd odsyłający wyjaśnia, że to zakwestionowanie, które powoduje rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia wierzytelności przedsiębiorcy, niekoniecznie musi przybrać formę powództwa sądowego. Skarga lub wezwanie do zapłaty skierowane do przedsiębiorcy wystarczyłyby bowiem, aby zachęcić go do sprawdzenia, czy umowa zawarta z tym konsumentem rzeczywiście zawiera nieuczciwe warunki mogące skutkować jej nieważnością.
- 27 Od daty takiego zakwestionowania przedsiębiorca ma trzy lata na przeanalizowanie stosunku umownego i podjęcie decyzji o ewentualnym żądaniu

zaspokojenia swojego roszczenia od konsumenta lub o zawarciu z nim ugody określającej los wzajemnych roszczeń.

- 28 Sąd odsyłający uważa, że rozwiązanie to jest zgodne z zasadami równoważności, proporcjonalności i pewności prawa, a także z prawem do sądu, ponieważ chroniąc prawa konsumenta, umożliwia ono przedsiębiorcy skuteczne dochodzenie jego własnych praw.
- 29 W tych okolicznościach Sąd Okręgowy w Warszawie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy [93/13], art. 47 [Karty] oraz zasady skuteczności, równoważności, proporcjonalności, pewności prawa i prawa do sądu należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi o zwrot świadczeń nienależnych spełnionych na podstawie umowy, która stała się nieważna na skutek zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, rozpoczyna się od daty, w której konsument zakwestionował względem banku związanie warunkami umowy?”.

Sprawa C-262/25

- 30 W dniu 14 grudnia 2006 r. MZ zawarł z EFG Eurobank Ergasis S.A., poprzednikiem prawnym Raiffeisen Banku, umowę kredytu hipotecznego na okres 360 miesięcy, indeksowanego do franka szwajcarskiego, na podstawie której otrzymał kwotę 149 369,29 PLN (ok. 35 325 EUR).
- 31 W dniach 17 listopada 2020 r. i 11 grudnia 2023 r., odpowiednio, MZ i Raiffeisen Bank wnieśli do sądu odsyłającego powództwa analogiczne do tych, o których mowa w pkt 11 i 12 niniejszego wyroku.
- 32 W odpowiedzi na powództwo Raiffeisen Banku MZ powołał się na przedawnienie jego roszczenia z powodów odpowiadających zasadniczo tym wskazanym w pkt 13 niniejszego wyroku.
- 33 Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2024 r. sąd odsyłający, orzekając w przedmiocie powództwa wytoczonego przez MZ, uwzględnił jego żądania.
- 34 Opierając się zasadniczo na tych samych podstawach, które zostały przypomniane w pkt 14–28 niniejszego wyroku, Sąd Okręgowy w Warszawie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy [93/13], art. 47 [Karty] oraz zasady skuteczności, równoważności, proporcjonalności, pewności prawa i prawa do sądu należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni

sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi o zwrot świadczeń nienależnych spełnionych na podstawie umowy, która stała się nieważna na skutek zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, rozpoczyna się od daty, w której konsument zakwestionował względem banku związanie warunkami umowy?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 35 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 22 maja 2025 r. sprawy od C-259/25 do C-262/25 zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku.
- 36 W następstwie wycofania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym leżących u podstaw spraw C-259/25 i C-260/25 sprawy te zostały wyłączone z innych spraw i wykreślone z rejestru Trybunału postanowieniami prezesa Trybunału z dnia 11 sierpnia 2025 r., [Juminek](#) (C-259/25, EU:C:2025:722), i z dnia 3 września 2025 r., [Olteski](#) (C-260/25, EU:C:2025:721).

W przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie C-262/25

- 37 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem procedura przewidziana w art. 267 TFUE jest instrumentem współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi, dzięki któremu Trybunał dostarcza sądom krajowym elementów wykładni prawa Unii, które są niezbędne dla rozstrzygnięcia przedstawionych im sporów (zob. postanowienie z dnia 26 stycznia 1990 r., [Falcioła](#), C-286/88, EU:C:1990:33, pkt 7; wyrok z dnia 29 lipca 2024 r., [LivaNova](#), C-713/22, EU:C:2024:642, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 Ponieważ zarówno z brzmienia, jak i z systematyki art. 267 TFUE wynika, że warunkiem zastosowania procedury prejudycjalnej jest rzeczywista zawisłość przed sądem krajowym sporu, w ramach którego sąd ten będzie musiał wydać orzeczenie uwzględniające orzeczenie prejudycjalne, Trybunał powinien umorzyć postępowanie, gdy spór w postępowaniu głównym stał się bezprzedmiotowy (wyrok z dnia 24 listopada 2022 r., [Banco Cetelem](#), C-302/21, EU:C:2022:919, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 W niniejszej sprawie pismem z dnia 8 grudnia 2025 r. sąd odsyłający poinformował Trybunał, że w dniu 29 sierpnia 2025 r. Raiffeisen Bank cofnął powództwo w postępowaniu leżącym u podstaw sprawy C-262/25, przedstawiając jednocześnie kopię postanowienia z dnia 13 listopada 2025 r., w którym na podstawie art. 203 § 4 kodeksu postępowania cywilnego sąd ten uznał to cofnięcie za niedopuszczalne.
- 40 W postanowieniu sąd odsyłający uznał, że rzeczywistym celem cofnięcia pozwu było doprowadzenie do wycofania wniosku o wydanie orzeczenia w trybie

prejudycjalnym zawisłego przed Trybunałem i że w związku z tym zachowanie Raiffeisen Banku było sprzeczne z zasadami życia społecznego i stanowiło obejście prawa.

- 41 W następstwie wniosku o udzielenie informacji skierowanego do niego przez Trybunał sąd odsyłający pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 2 stycznia 2026 r. przekazał Trybunałowi treść art. 203 § 4 kodeksu postępowania cywilnego i wyjaśnił, że jego postanowienie z dnia 13 listopada 2025 r. nie podlega zaskarżeniu, a zatem korzysta z powagi rzeczy osądzonej.
- 42 Z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika zatem, że spór w postępowaniu głównym nie stał się bezprzedmiotowy.
- 43 W tych okolicznościach należy orzec w przedmiocie stanowiącego źródło niniejszej sprawy wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

W przedmiocie dopuszczalności

- 44 W pierwszej kolejności Bank BPH utrzymuje, że odpowiedź na zadane pytanie nie jest konieczna do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym leżącego u podstaw sprawy C-261/25, w związku z czym pytanie to ma charakter hipotetyczny. Zdaniem Banku BPH rozstrzygnięcie tego sporu zakłada bowiem, że sąd odsyłający postępuje zgodnie z orzecznictwem krajowym stosującym tzw. teorię dwóch kondykcji, zgodnie z którą zasadniczo w przypadku nieważności umowy kredytu hipotecznego konsument może żądać zwrotu wszystkich spełnionych świadczeń, a przedsiębiorca może żądać zwrotu całości pożyczonego kapitału. Tymczasem w wyroku z dnia 19 czerwca 2025 r., [Lubreczlik](#) (C-396/24, EU:C:2025:460), Trybunał zakwestionował to orzecznictwo krajowe, wskazując, że płatności dokonane przez konsumenta powinny być zaliczane na poczet kwoty kapitału pożyczonego przez przedsiębiorcę.
- 45 Bank BPH wyjaśnia, że rozliczenia dokonywane przez AS i NS odpowiadają kwocie, która przekracza pożyczony kapitał, w związku z czym, gdyby orzecznictwo krajowe, o którym mowa w poprzednim punkcie, nie mogło zostać zastosowane, nie dysponowałby on roszczeniem, które mógłby podnosić w odniesieniu do wierzytelności w kwocie wyższej, jaką posiadają względem niego AS i NS.
- 46 W tym względzie należy przypomnieć, że w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy między Trybunałem i sądami krajowymi wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i który powinien przyjąć na siebie odpowiedzialność za mające zapaść orzeczenie sądowe, należy dokonanie oceny, w świetle szczególnych okoliczności sprawy, zarówno konieczności wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym, po to, aby tenże sąd krajowy był w stanie wydać swoje orzeczenie, jak i znaczenia dla sprawy pytań zadanych Trybunałowi. W związku z tym, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest w zasadzie zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. wyroki:

z dnia 29 listopada 1978 r., Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, pkt 25; a także z dnia 11 grudnia 2025 r., Kuszyccka, C-767/24, EU:C:2025:962, pkt 33).

- 47 Oznacza to, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy wniosku jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (zob. wyroki: z dnia 7 września 1999 r., Beck i Bergdorf, C-355/97, EU:C:1999:391, pkt 22; a także z dnia 11 grudnia 2025 r., Kuszyccka, C-767/24, EU:C:2025:962, pkt 34).
- 48 W niniejszej sprawie, po pierwsze, jest bezsporne, że zadane pytanie dotyczy wykładni przepisów i zasad prawa Unii, w związku z czym korzysta ono z tego domniemania posiadania znaczenia dla sprawy.
- 49 Po drugie, w wyroku z dnia 19 czerwca 2025 r. Lubreczlik (C-396/24, EU:C:2025:460, pkt 44), Trybunał orzekł, że art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym, w przypadku gdy warunek umowy kredytu uznany za nieuczciwy prowadzi do nieważności tej umowy, przedsiębiorca ma prawo żądać od konsumenta zwrotu całej nominalnej kwoty udzielonego kredytu, niezależnie od kwoty spłat dokonanych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy i niezależnie od kwoty pozostałej do spłaty.
- 50 Jednakże, jak wynika z pkt 11 niniejszego wyroku, sąd odsyłający wyrokiem z dnia 30 października 2023 r., który został zatem wydany przed ogłoszeniem wyroku z dnia 19 czerwca 2025 r., Lubreczlik (C-396/24, EU:C:2025:460), uwzględnił żądania wniesione do niego przez AS i NS w drodze powództwa odrębnego od powództwa wniesionego przez Bank BPH, które leży u podstaw wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-261/25. Konsumentom tym przyznano zatem prawo do zwrotu wszystkich świadczeń spełnionych w wykonaniu umowy kredytu uznanej za nieważną, bez obowiązku zwrotu pożyczonego kapitału.
- 51 Nie jest zatem oczywiste, że pytanie zadane w tej sprawie jest hipotetyczne ze względu na to, iż roszczenie Banku BPH odpowiadające kwocie tego kapitału wygasłoby w następstwie wyroku sądu odsyłającego, o którym mowa w poprzednim punkcie.
- 52 W drugiej kolejności w sprawie C-262/25 Raiffeisen Bank podnosi, że zadane pytanie jest niedopuszczalne ze względu na to, iż ocena skutków ustalenia nieważności umowy zawierającej nieuczciwe warunki, w tym rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczenia restytucyjnego przedsiębiorcy, podlega prawu krajowemu, a nie dyrektywie 93/13.

- 53 W tym względzie, po pierwsze – jak wskazano w pkt 48 niniejszego wyroku – zadane pytanie, dotyczące wykładni prawa Unii, korzysta z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy.
- 54 Po drugie, jeżeli – jak w niniejszej sprawie – nie jest oczywiste, że wykładnia aktu prawa Unii nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, to zarzut oparty na niemożności zastosowania tego aktu do sprawy w postępowaniu głównym dotyczy istoty pytań (zob. wyroki: z dnia 21 grudnia 2023 r., [BMW Bank i in.](#), C-38/21, C-47/21 i C-232/21, EU:C:2023:1014, pkt 114; a także z dnia 11 grudnia 2025 r., [Kuszycka](#), C-767/24, EU:C:2025:962, pkt 39).
- 55 W konsekwencji zadane pytanie jest dopuszczalne zarówno w sprawie C-261/25, jak i w sprawie C-262/15.

Co do istoty

- 56 W swoich pytaniach sąd odsyłający odnosi się między innymi zarówno do art. 47 Karty, jak i do prawa do sądu.
- 57 Tymczasem Trybunał miał już okazję wyjaśnić, że zasada skutecznej ochrony sądowej zawarta w tym art. 47 składa się z różnych elementów, które obejmują w szczególności prawo do sądu (zob. podobnie wyrok z dnia 30 czerwca 2016 r., [Toma i Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci](#), C-205/15, EU:C:2016:499, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 58 Należy zatem uznać, że poprzez swoje identyczne pytania sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z prawem do skutecznej ochrony sądowej zagwarantowanym w art. 47 Karty oraz z zasadami skuteczności, równoważności, proporcjonalności i pewności prawa należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy wobec konsumenta z tytułu zwrotu świadczeń nienależnie spełnionych w wykonaniu umowy uznanej za nieważną ze względu na zawarte w niej nieuczciwe warunki rozpoczyna się od dnia, w którym konsument po raz pierwszy zakwestionował wobec przedsiębiorcy wiążący charakter tych warunków i zawierającej je umowy.
- 59 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, na podstawie art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, warunek umowny, w odniesieniu do którego stwierdzono, że ma nieuczciwy charakter, należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno co do zasady skutkować przywróceniem sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej konsument znajdowałby się w braku takiego warunku, w szczególności uzasadniając prawo do zwrotu korzyści nienależnie nabytych przez przedsiębiorcę, ze szkodą dla konsumenta, w oparciu o wspomniany nieuczciwy warunek. To samo dotyczy

sytuacji, gdy nieuczciwy charakter warunków umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem powoduje nie tylko nieważność tych warunków, lecz również nieważność tej umowy w całości (wyrok z dnia 16 kwietnia 2026 r., [Jangielak](#), C-752/24, EU:C:2026:307, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 60 Ten cel, polegający na przywróceniu sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej konsument znajdowałby się w przypadku braku w umowie jednego albo kilku nieuczciwych warunków, powinien być realizowany z poszanowaniem zasady proporcjonalności stanowiącej ogólną zasadę prawa Unii, która wymaga, aby uregulowanie krajowe wprowadzające w życie to prawo nie wykaczało poza to, co jest konieczne do osiągnięcia zamierzonego celu (wyrok z dnia 16 kwietnia 2026 r., [Jangielak](#), C-752/24, EU:C:2026:307, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 61 Tymczasem owa zasada proporcjonalności zostałaby naruszona, gdyby *restitutio in integrum* zostało wykluczone w odniesieniu do przedsiębiorcy. Tak więc obowiązek zwrotu, wynikający ze stwierdzenia nieważności umowy kredytu zawierającej nieuczciwe warunki, powinien być wzajemny, przy czym bank nie ma jednak prawa żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tejże umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za opóźnienie liczonych od dnia wezwania do zapłaty (wyrok z dnia 16 kwietnia 2026 r., [Jangielak](#), C-752/24, EU:C:2026:307, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 62 Ponadto skutek restytucyjny związany ze stwierdzeniem nieważności umowy kredytu zawierającej nieuczciwe warunki, który uzasadnia również wystąpienie przez bank z powództwem o zwrot, pozwala na zapewnienie tego, żeby ochrona praw zagwarantowanych przez porządek prawny Unii nie prowadziła do bezpodstawnego wzbogacenia konsumenta (wyrok z dnia 16 kwietnia 2026 r., [Jangielak](#), C-752/24, EU:C:2026:307, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 63 Należy dodać, że takie żądanie zwrotu ze strony przedsiębiorcy pozwala zapewnić przestrzeganie zasady równości broni. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem zasada ta, która jest konsekwencją samego pojęcia rzetelnego procesu, zagwarantowanego w szczególności w art. 47 Karty, i której celem jest zapewnienie równowagi między stronami w postępowaniu, wiąże się z obowiązkiem przyznania każdej ze stron rozsądnej możliwości przedstawienia swojej sprawy w warunkach niestawiających jej w wyraźnie mniej korzystnej sytuacji w stosunku do strony przeciwnej (wyroki: z dnia 28 lipca 2016 r., [Ordre des barreaux francophones et germanophone i in.](#), C-543/14, EU:C:2016:605, pkt 40; a także z dnia 12 lipca 2022 r., [Nord Stream 2/Parlament i Rada](#), C-348/20 P, EU:C:2022:548, pkt 128).
- 64 Tak więc jeżeli konsument, ze względu na to, że umowa, którą zawarł z przedsiębiorcą, została uznana za nieważną ze względu na istnienie w niej nieuczciwych warunków, może żądać zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie tej umowy, to ów przedsiębiorca powinien z kolei dysponować prawem

do żądania zwrotu pożyczonego kapitału, za który jednak nie ma prawa do otrzymania wynagrodzenia [zob. podobnie wyrok z dnia 15 czerwca 2023 r., [Bank M. \(Skutki uznania umowy za nieważną\)](#), C-520/21, EU:C:2023:478, pkt 78].

- 65 Wytoczenie takiego powództwa przez przedsiębiorcę, w tym również w ramach postępowania odrębnego od postępowania wszczętego przez tego konsumenta, zatem nie tylko co do zasady nie narusza wykonywania przez tego konsumenta jego prawa do zwrotu korzyści nienależnie uzyskanych przez tego przedsiębiorcę na podstawie nieuczciwych warunków, lecz również przyczynia się do przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej konsument ten znalazłby się w przypadku braku tych warunków umownych (zob. podobnie wyrok z dnia 16 kwietnia 2026 r., [Jangielak](#), C-752/24, EU:C:2026:307, pkt 36, 37).
- 66 W odniesieniu do terminu przedawnienia roszczenia restytucyjnego przedsiębiorcy należy przypomnieć, że w braku szczegółowych przepisów Unii w tej dziedzinie procedury służące zapewnieniu ochrony konsumentów przewidzianej w dyrektywie 93/13 w związku z zasadami proporcjonalności, zakazem bezpodstawnego wzbogacenia się oraz równości stron podlegają wewnętrznemu porządkowi prawnemu państw członkowskich na mocy zasady autonomii proceduralnej tych państw. Jednocześnie owe krajowe procedury nie mogą być mniej korzystne od procedur dotyczących podobnych sytuacji o charakterze wewnętrznym (zasada równoważności) ani zorganizowane w taki sposób, by czyniły wykonywanie uprawnień przyznanych przez prawo Unii nadmiernie utrudnionym lub praktycznie niemożliwym (zasada skuteczności) (zob. podobnie wyrok z dnia 16 kwietnia 2026 r., [Jangielak](#), C-752/24, EU:C:2026:307, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 67 Z jednej strony, co się tyczy zasady równoważności, wystarczy zauważyć, że żaden element akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie może wzbudzić wątpliwości co do zgodności przepisów krajowych regulujących terminy przedawnienia rozpatrywane w postępowaniu głównym z tą zasadą.
- 68 Z drugiej strony, co się tyczy zasady skuteczności, po pierwsze, z wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że polskie orzecznictwo dotyczące roszczeń o zwrot nienależnych świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnych umów uznaje, że termin przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia w większości przypadków rozpoczyna bieg w dniu spełnienia. Tak więc w przypadku zastosowania tego polskiego orzecznictwa termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy odpowiadającego kapitałowi pożyczonemu konsumentowi w wykonaniu umowy uznanej za nieważną ze względu na obecność nieuczciwych warunków rozpoczął bieg w dniu, w którym kapitał ten został udostępniony temu konsumentowi.
- 69 Tymczasem w tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału system ochrony konsumenta przewidziany w dyrektywie 93/13 nie znajduje zastosowania, jeżeli konsument się temu sprzeciwia. Tym samym konsument może, po poinformowaniu go przez sąd

krajowy, nie podnosić nieuczciwego i niewiążącego charakteru warunku umownego, wyrażając w ten sposób dobrowolną i świadomą zgodę na dany warunek oraz unikając tym samym unieważnienia umowy [wyroki: z dnia 16 marca 2023 r., [M.B. i in. \(Skutki unieważnienia umowy\)](#), C-6/22, EU:C:2023:216, pkt 38; a także z dnia 11 grudnia 2025 r., [Kuszycka](#), C-767/24, EU:C:2025:962, pkt 53].

- 70 W konsekwencji, dopóki konsument nie wyraził woli ustalenia nieważności tej umowy, jest wykluczone, by przedsiębiorca dysponował roszczeniem restytucyjnym, w związku z czym termin przedawnienia mający do niego zastosowanie nie może rozpocząć biegu przed wyrażeniem takiej woli.
- 71 Po drugie, z tego powodu należy wykluczyć, że data wpisu do rejestru klauzul niedozwolonych klauzul odpowiadających warunkom zawartym w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem może zostać przyjęta jako początek biegu terminu przedawnienia roszczenia restytucyjnego przedsiębiorcy. Taki wpis nie prowadzi bowiem do nieważności umowy, ponieważ takie oświadczenie dotyczące jej nieważności powinno pochodzić od sądu krajowego, który powinien uwzględnić wolę konsumenta w tym względzie.
- 72 Po trzecie, skorzystanie przez przedsiębiorcę z prawa do żądania zwrotu pożyczonego kapitału powiększonego w danym przypadku o odsetki za opóźnienie w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 61–64 niniejszego wyroku nie wydaje się praktycznie niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, jeżeli mający do niego zastosowanie termin przedawnienia rozpoczyna bieg od dnia, w którym konsument zakwestionował po raz pierwszy przed tym przedsiębiorcą wiążący charakter umowy zawartej przez te strony.
- 73 Ponadto takie rozwiązanie eliminuje ryzyko, o którym wspomniał sąd odsyłający, powołując się na wyrok z dnia 14 grudnia 2023 r., [Getin Noble Bank \(Termin przedawnienia roszczeń o zwrot\)](#) (C-28/22, EU:C:2023:992, pkt 70, 72), że przedsiębiorca może pozostać bezczynny w oczekiwaniu na upływ terminu przedawnienia wierzytelności konsumenta bez ryzyka przedawnienia jego własnego roszczenia.
- 74 Ponadto należy zauważyć, że preferowana przez sąd odsyłający wykładnia prawa krajowego jest wsparta zasadą pewności prawa, do której również odnosi się ten sąd, a która – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału – zmierza do zagwarantowania przewidywalności sytuacji i stosunków prawnych (wyrok z dnia 16 października 2019 r., [Agrárminiszter](#), C-490/18, EU:C:2019:863, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 75 W tym względzie należy zauważyć, że uznanie za początek biegu terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy daty, w której konsument zakwestionował po raz pierwszy wiążący charakter umowy zawartej przez te strony, zapewnia przewidywalność wymaganą przez tę zasadę, ponieważ począwszy od tej daty przedsiębiorca jest informowany o woli powołania się

przez konsumenta na utrzymywaną nieważność umowy, a zatem może racjonalnie przewidzieć konsekwencje, jakie mogą z niej wyniknąć.

- 76 Ponadto należy zauważyć, że w sytuacji, na którą powołuje się Raiffeisen Bank, w której pomimo sporu skierowanego do przedsiębiorcy konsument zdecydowałby się następnie wyrazić zgodę na nieuczciwe warunki zawarte w rozpatrywanej umowie, unikając w ten sposób nieważności tej umowy, żadna ze stron umowy nie dysponowałaby roszczeniem restytucyjnym, a przedsiębiorca zachowałby korzyści, jakie czerpie z zawarcia w tej umowie nieuczciwych warunków. W związku z tym kwestia ewentualnego przedawnienia wierzytelności tego przedsiębiorcy nie powstaje, a zatem zasada pewności prawa nie sprzeciwia się temu, aby termin przedawnienia wierzytelności przedsiębiorcy rozpoczął bieg od dnia tego zakwestionowania.
- 77 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w świetle prawa do skutecznej ochrony sądowej zagwarantowanego w art. 47 Karty oraz zasad skuteczności, równoważności, proporcjonalności i pewności prawa należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy wobec konsumenta z tytułu zwrotu świadczeń nienależnie spełnionych w wykonaniu umowy uznanej za nieważną ze względu na zawarte w niej nieuczciwe warunki rozpoczyna się od dnia, w którym konsument po raz pierwszy zakwestionował wobec przedsiębiorcy wiążący charakter tych warunków i zawierającej je umowy.

W przedmiocie kosztów

- 78 Dla stron w postępowaniach głównych niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniach głównych, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 6 ust. 1 oraz art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w świetle prawa do skutecznej ochrony sądowej zagwarantowanego w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, a także zasad skuteczności, równoważności, proporcjonalności i pewności prawa

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy wobec

konsumenta z tytułu zwrotu świadczeń nienależnie spełnionych w wykonaniu umowy uznanej za nieważną ze względu na zawarte w niej nieuczciwe warunki rozpoczyna się od dnia, w którym konsument po raz pierwszy zakwestionował wobec przedsiębiorcy wiążący charakter tych warunków i zawierającej je umowy.

Condinanzi

Frendo

Kornezov

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 2 lipca 2026 r.

Sekretarz

Prezes izby

A. Calot Escobar

M. Condinanzi